

ISIEN KOKEMUKSIA OSALLISUUDESTA LASTENSUOJELUN PERHETYÖSSÄ

Jani Grönroos

Opinnäytetyö
Toukokuu 2015
Sosiaalialan koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

GRÖNROOS, JANI:

Isien kokemuksia osallisuudesta lastensuojelun perhetyössä

Opinnäytetyö 34 sivua, joista liitteitä 2 sivua
Toukokuu 2015

Isyys on viime vuosina noussut yhä enemmän keskustelun ja kiinnostuksen kohteeksi yhteiskunnan eri aloilla. On erittäin tärkeää nähdä isät muutenkin kuin vanhempina, jotka tarvitsevat apua, tukea ja vahvistusta. Isien, äitien, lasten ja yhteiskunnan edun vuoksi on tärkeää tuoda esiin isien ja miesten ääntä. Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä lastensuojelun perhetyön henkilökunnan tietämystä isien kokemuksista osallisuudestaan perhetyön työskentelyssä ja siten parantaa isien huomiointia ja osallisuutta perhetyön asiakkaana. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää isien kokemuksia lastensuojelun perhetyön asiakkaana ja isien kasvatuskäsitteitä. Tutkimuskysymykset käsittelivät isien kokemuksia osallisuuden toteutumisesta lastensuojelun perhetyössä, isien kasvatuskäsitteitä ja erityistä miestyön tarvetta. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua haastatteleamalla viittä lastensuojelun perhetyön isää. Haastattelut analysoitiin teoriaohjaavan analyysin avulla.

Tutkimuksen tulosten mukaan tiedonsaanti koettiin hyväksi. Oman osallisuuden arviointi oli isille vaikeaa, mutta omaa osallistumista perhetyön työskentelyyn isät pystyivät arvioimaan. Estäviä tekijöitä olivat oma työnteko sekä oma kiinnostuksen puute työskentelyyn. Mahdollistaviksi tekijöiksi isät kertoivat molemminpuolisen luottamuksen ja kuulluksi tulemisen. Sosiaaliset isät nostivat kasvatuskäsitteissään tärkeiksi tekijöiksi auktoriteetin ja rajojen asettamisen. Biologiset isät pitivät tärkeänä yhdessäoloa ja lasten kanssa tekemistä. Ylisukupolvisten huonojen kasvatuskäsitteiden katkaiseminen oli kaikille isille tärkeää. Isät pyrkivät tietoisesti muuttamaan omaa toimintaansa, jotta heidän omilla lapsillaan olisi parempi isäkokemus kuin isillä itsellään. Läsnäolon halu oli voimakas. Isät kokivat naistyöntekijöiden kanssa työskentelyn pääosin helpoksi ja luontevaksi. Toisaalta isillä ei ollut kokemusta miestyöntekijöiden kanssa työskentelystä, joten arviointi oli vaikeaa. Kuitenkin isät kokivat tarpeelliseksi pelkästään miehille tarkoitettun toiminnan. Se, mitä toiminta sisältää, ei niinkään ollut oleellista, vaan se, että pääsisi tapaamaan samassa tilanteessa olevia isiä. Muuna merkittävänä huomiona tuli esille se, kuinka tietosuojasta johtuvan tiedonkulun puutteen eri tahojen välillä koettiin hankaloittavan työskentelyä ja avun saantia.

Tulosten perusteella kehittämissuhteita isien osallisuuden parantamiseen saatiin joitakin. Isään pitää olla alusta saakka yhteydessä ja etenkin silloin, kun hän ei oman työnsä vuoksi pääse osallistumaan työskentelyyn. Palavereihin osallistuminen ei aina onnistu isän työn vuoksi, joten palavereiden ja tapaamisten järjestäminen virka-ajan ulkopuolella parantaisi isien osallisuutta. Jatkotutkimushaasteena nousi selvittää, miten sosiaalisten isien isyyden kokemusta saataisiin vahvistettua ja siten heidät paremmin kiinnittymään perheeseensä. Isona haasteena yhteiskunnassa tänä päivänä on lisätä tietoisuutta siitä, kuinka isän mukanaolo perheen arjessa vaikuttaa positiivisesti kaikkiin perheenjäseniin, ja toimia tämän tiedon mukaan.

Asiasanat: osallisuus, isyys, lastensuojelu, perhetyö

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

GRÖNROOS, JANI:

Fathers' Experiences of the Participation in Family Work of the Child Welfare

Bachelor's thesis 34 pages, appendices 2 pages
May 2015

The fatherhood has become a more and more important issue in our society during the last few years. It is important for the benefit of the whole family and the society that the voice of fathers and men is brought out. The objective of this thesis was to increase the personnel's knowledge of fathers' experiences of participation in family work of the child welfare. The purpose of this thesis was to find out fathers' experiences of being a client in family work of the child welfare and fathers' thoughts about parenting. The research questions covered fathers' thoughts about parenting, specific working with men and how fathers' participation has come true in family work of the child welfare. The data were collected by interviewing five fathers using thematic interview. The data were analyzed using qualitative content analysis.

According to social fathers the two most important things in parenting were authority and setting boundaries. Biological fathers felt that the most important issues in parenting were being and doing together with children. The fathers did not want to maintain those unsuitable parenting manners which their own fathers had used. The fathers experienced that it is mainly easy and natural to work with female workers. On the other hand the fathers did not have any experience in working with male workers so it was difficult to evaluate it. However, the fathers experienced however that it is useful to organize events only for men. It does not matter what the activities includes. The most important issue is that fathers meet other fathers who are in the same situation in life. The fathers receive the information what they needed. The reasons why they could not participate in working were their own working and the lack of interest. The enabling factors were mutual confidence and being heard.

Further study is required to find out how to increase social fathers' experience of fatherhood and thus to enabling their fastening on their family. It is a great challenge to increase awareness of the issues a fathers' presence in the daily routine of family affects positively all family members act according to this knowledge.

Key words: participation, fatherhood, child welfare, family work

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	6
2.1	Osallisuus.....	6
2.1.1	Osallisuus yhteisössä ja yhteiskunnassa	6
2.1.2	Asiakkaan osallisuus	8
2.2	Isyys	9
2.2.1	Isyyden muuttuminen.....	9
2.2.2	Erilaiset isyydet.....	10
2.2.3	Isätyypit.....	12
2.3	Lastensuojelu	13
2.4	Perhetyö	14
3	TUTKIMUKSEN TAVOITE, TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	16
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	17
4.1	Laadullinen tutkimusote	17
4.2	Teemahaastattelu tiedonkeruumenetelmänä	17
4.3	Laadullinen sisällönanalyysi.....	18
5	TULOKSET	20
5.1	Haastateltavien taustatiedot	20
5.2	Miten isät kokivat osallisuutensa toteutuneen lastensuojelun perhetyössä?.....	20
5.3	Isien kasvatuskäytännöt.....	21
5.4	Tarvitaanko erityistä miestyötä?.....	23
5.5	Muut merkittävät havainnot.....	24
5.6	Tulosten yhteenveto	24
6	KEHITTÄMISEHDOTUKSET JA JATKOTUTKIMUSAIHEET	27
7	POHDINTA.....	28
	LÄHTEET.....	31
	LIITTEET	33

1 JOHDANTO

Nykyään isät osallistuvat enemmän perheiden arkeen ja yhteiskuntakin on edistänyt isien osallisuuden mahdollisuuksia esimerkiksi lisäämällä isyysvapaan määrää. Tulevatko isät kuitenkin oikeasti kuulluiksi? Osallistuminen ei ole vielä osallisuutta. Kun olet paikalla, se ei vielä tarkoita, että sinua kuullaan. Isien odotetaan olevan paikalla ja osallistuvan, mutta miten isät itse kokevat nämä tilanteet, etenkin silloin, kun perheessä on normaaliarkea rasittavia tekijöitä. Kiinnostavaa on myös tietää, miten isien omat kasvatusnäkemykset vaikuttavat tähän kokemukseen. Onko isillä keinoja olla jatkamatta saamiaan negatiivisia isyyskokemuksia kuten poissaolevaa isyyttä?

Olen työskennellyt lastensuojelussa noin kahdeksan vuotta. Tuona aikana havaitsin, että isät eivät aina olleet mukana työskentelyssä eli isien osallisuus oli toisinaan heikkoa. Vaikka isä osallistuisikin lapsen asioiden päättämiseen ja yleensäkin hänen elämäänsä, saattaa hän jäädä toissijaiseksi äidin varjoon. Itse olen ollut useita vuosia kiinnostunut isien aseman parantamisesta yleisesti, ja siksi olikin itsestään selvää valita aihe, jolla siihen pyritään.

Isien osallisuuden kokemukseen liittyviä käytännönläheisiä tutkimuksia on Suomessa tehty vielä vähän. Isien osallisuus perhetyössä työskentelyn onnistumisen kannalta on tärkeää. Mielestäni isien osallisuutta voidaan parantaa vain kysymällä heidän kokemuksiaan suoraan heiltä ja siksi tätä aihetta on erittäin tärkeää tutkia.

Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä lastensuojelun perhetyön henkilökunnan tietämystä isien kokemuksista osallisuudestaan perhetyön työskentelyssä ja siten parantaa isien huomiointia ja osallisuutta perhetyön asiakkaana. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää isien kokemuksia lastensuojelun perhetyön asiakkaana ja isien kasvatuskäsityksiä. Aineisto kerättiin teemahaastattelemalla viittä lastensuojelun perhetyön asiakkaana olevaa isää.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

Perinteisesti isät on nähty hyvin erilaisessa roolissa kuin äidit. Äidit olivat kotona ja isän tehtävänä oli tuoda elanto taloon, eikä isille annettu edes mahdollisuutta toimia lastenhoitoon ja kasvatukseen osallistuvana. Tämän vuoksi tässä opinnäytetyössä on tarpeellista selvittää myös isien isyyden roolia ja heidän kasvatuskäsityksiään, jotta voidaan saada selville, jatkuuko ylisukupolvien isien poissaolevuus lastensuojelun työskentelyssä.

Osallistuvan isän merkitys on isälle, lapselle ja koko perheelle suuri. Isyys on mahdollista olla osallistuvaa, vaikka isä ja lapsi eivät asuisikaan samassa osoitteessa. Isän läsnäolo ja sitoutuminen vaikuttaa positiivisesti mm. lapsen kognitiiviseen, sosiaaliseen ja emotionaaliseen kehitykseen. Se vähentää tyttölapsilla tunne-elämän ongelmia ja pojilla käytösongelmia. Osallistuvien isien psyykinen ja fyysinen hyvinvointi on parempaa ja he saavat iloa ja sisältöä elämäänsä. Osallistuva isä toimii voimavarana äidille ja samalla äidin psyykinen hyvinvointi paranee. Äidin riski sairastua masennukseen vähenee ja äidit reagoivat lapsensa viesteihin herkemmin. (Kekkonen, Lilja & Nieminen 2013, 14–15.)

2.1 Osallisuus

Osallisuus tarkoittaa kokemusta jäsenyydestä, kiinnittymistä yhteiskuntaan, mahdollisuutta osallistua, vaikuttaa ja toimia yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Tarkemmin sanottuna osallisuus tarkoittaa, että asiakkaan toiminnalla on jokin vaikutus palveluprosessiin. (Laitila 2010, 8–9.)

2.1.1 Osallisuus yhteisössä ja yhteiskunnassa

Sosiaali- ja terveydenhuollossa osallisuus on tunnustettu tavoite ja arvo, mutta sen toteutumisessa käytännössä on vieläkin puutteita. Käytännön toiminnassa käyttäjien mielipiteet ja kokemukset jäävät usein marginaaliin. Usein asiakkaaseen kohdistuu myös

ristiriitaisia odotuksia, joissa asiakkaan pitäisi olla aktiivinen toimija ja omasta tilanteestaan vastuussa. Toisaalta asiakkaan odotetaan sopeutuvan viranomaisten käytäntöihin ja toimenpiteisiin. Osallisuus kuvaa ihmisen mukana oloa ja kiinnittymistä yhteisöön yhteisöllisesti tärkeissä tapahtumissa. Kysymys on identiteettikäsitteestä ja kuulumisesta johonkin. Osallisuus voidaan nähdä myös vastavoimana syrjäytymiselle. (Närhi, Kokkonen & Matthies 2014, 232–233.)

Osallisuus on liitetty kahteen yhteiskunnalliseen huolenaiheeseen, joiden kautta käsitettä on määritelty. Osallisuus on liitetty ensimmäisen määrittelyn mukaan köyhyyden torjumiseen ja sosiaaliseen syrjäytymiseen. Tällöin ihminen on yhteiskunnan sisäpuolinen, sosiaalisesti osallinen. Tähän kuuluu myös lastensuojelulaisoissa lapsen kuulluksi tuleminen, jatko-opiskelupaikan löytyminen peruskoulun jälkeen ja oikeus saada oma osansa talouskasvusta köyhänä. Toisessa määrittelyssä osallisuus on liitetty yhteiskunnalliseen osallistumiseen, mahdollisuuteen vaikuttaa poliittisesti ja aktiivisena kansalaisena olemiseen. Tämä liittyy enemmän kokemuksellisuuteen kuin elinolosuhteisiin. Osallisuuden vastakohtana näin määriteltynä on passiivisuus. (Nivala & Ryynänen 2013, 18–19.)

Jako hyvä- ja huono-osaisiin on suomalaisessa yhteiskunnassa tapahtunut yhä vahvempaan. Muutosta on tapahtunut ihmisten halussa, mahdollisuuksissa ja kyvyssä vaikuttaa omiin asioihinsa. Myös osallisuuden kokemukset ja mahdollisuudet osallistua ovat muuttuneet. Tuki ihmisten mahdollisuuksiin osallistua oman elämänsä rakenteiden ja palveluiden suunnitteluun on heikkoa yhteiskunnan järjestelmässä. Monissa kunnissa rakennetaan hyvinvointikertomusta ajattelematta, miten ja mitä kuntalaisilta kysytään. Osallisuuden lisäämiseen on tällä hetkellä jo paljon tietoa. (Jämsen & Pääkkönen 2014, 21.)

Nykyisessä lainsäädännössä luodaan vahvaa perustaa kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin ja osallisuuteen. Osallisuuteen liittyviä selkeitä lainsäädännön kohtia löytyy perustuslaista, nuorisolaista, lastensuojelulaista, vammaispalvelulaista, sosiaalihuollon asiakaslaista ja kuntalaista. Käynnissä olevissa lain uudistuksissa laaditaan suurempaa painoarvoa osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiseksi (Jämsen & Pääkkönen 2014, 27).

2.1.2 Asiakkaan osallisuus

Asiakkaan osallisuuden kokemukseen liittyvät yhteinen päätöksenteko, riittävä tuki, asiakkaan mielipiteiden arvostaminen ja asiakkaan valinnan mahdollisuus (Laitila 2010, 9). Olennaista osallisuudessa on vastavuoroisuus. Jos ei saa tietoa asioista eikä pääse mukaan asioiden käsittelyyn, vaikuttaminen ei ole mahdollista. Osallisuus usein konkretisoituu osallistumisessa. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2014.)

Jotta osallisuus voi toteutua, pitää järjestää tilanteita, joissa ollaan vuorovaikutuksessa asiakkaan kanssa, kuten arviointi- ja palautekeskusteluja, yhteisiä suunnittelupalavereja ja yhteistyöneuvotteluja. Edistynyt muoto osallisuudesta on työntekijän ja asiakkaan kumppanuus. Työntekijästä tulee tässä vuorovaikutussuhteessa asiakkaan rinnalla kulkeva tukija. Asiakkaalle ja työntekijälle rakentuu yhteistyösuhde asiakassuhteen sijaan, jossa toiminnan tavoitteet ja prosessi, jolla päämäärään päästään toteutetaan yhdessä. Asiakkaan todellinen osallisuus ja subjektiivisuus perustuvat siihen, että asiakas ymmärtää oman elämänsä asiantuntijana. Asiakkaan omat kokemukset ovat palvelun lähtökohtina. Samalla puretaan asiantuntijuuden hierarkia asiakas–työntekijä-suhteessa ja muutetaan se yhteistyösuhteeksi. Työntekijä tuo suhteeseen ammatillisen tietämyksensä ja asiakas tuo oman elämänsä tapahtumat ja puitteet. (Laitinen & Pohjola 2010, 58–59.) On tärkeää, että asiakas saa mahdollisuuden määritellä ongelmallisiksi kokemansa asiat. Jos asiakas kokee olevansa alisteisessa asemassa ja työntekijän määrittelevän hänen ongelmiaan, on kokemus osallisuudesta heikkoa. (Laitinen & Pohjola 2010, 229.)

Nigel Thomasin (2002, 174–176) mukaan osallisuus jaetaan useampaan ulottuvuuteen, jolloin ulottuvuuksien keskinäiset suhteet voivat vaihdella, ja lapsen kokemus osallisuudesta muuttua ulottuvuuksien keskinäisten suhteiden mukaan. Thomas on tarkastellut lapsien osallisuutta, mutta mielestäni jäsennyistä voi käyttää myös tarkasteltaessa isien osallisuutta perheiden palveluissa. Osallisuus rakentuu tämän ajattelun mukaan ensin siitä, minkälaiset mahdollisuudet lapsella on valita, osallistuuko hän prosessiin. Myös osallistumisesta kieltäytyminen on Thomasin mukaan osallisuuden yksi muoto, jonka valinta pitäisi olla mahdollista. Toisena ulottuvuutena on mahdollisuus saada tietoa prosessista, tilanteesta, roolista siinä ja omista oikeuksista. Kolmantena on vaikutusmahdollisuus päätöksentekoprosessiin, esimerkiksi mitä asioita palaverissa käsitellään ja ketkä palaveriin osallistuvat. Neljäntenä ulottuvuutena on mahdollisuus puhua

omista ajatuksista, mielipiteistä ja ilmaista itseään. Viidentenä on mahdollisuus saada tukea ja apua itsensä ilmaisemiseen. Lapset tarvitsevat usein aikuisten apua ajatuksiensa ilmaisemiseen, jotta asiat tulevat selkeästi välitettyä kaikille aikuisille. Kuudes osallisuuden ulottuvuus on mahdollisuus itsenäisiin päätöksiin. (Bardy 2009, 121.)

Tässä työssä osallisuudella tarkoitetaan isän osallistumista ja osallisuutta lastensuojelun perhetyön työskentelyssä.

2.2 Isyys

Isyys on viime vuosina noussut yhä enemmän keskustelun ja kiinnostuksen kohteeksi yhteiskunnan eri aloilla (Aalto & Kolehmainen 2004, 9). Suomessa ja muissakin Pohjoismaissa puhe isyydestä on lisääntynyt paljon viime vuosikymmeninä. Onkin perusteltua pohtia minkälaista hyvä isyys on nykypäivänä, minkälaisia muutoksia isyydessä tapahtuu ja mitä siitä seuraa. Vanhemmuuspuhetta on leimannut vahva äitikeskeisyys, vaikka miehiä, jotka ovat sitoutuneet isyyteen, on ollut kautta aikojen. On erittäin tärkeää nähdä isät muutenkin kuin vanhempina, jotka tarvitsevat apua, tukea ja vahvistusta. Isien, äitien, lasten ja yhteiskunnan edun vuoksi on tärkeää tuoda esiin isien ja miesten ääntä. (Mykkänen 2013, 17.)

2.2.1 Isyyden muuttuminen

Jouko Huttusen (1999, 179) mukaan ennen 1960-lukua vallalla oli ”perinteinen isyys”. Perinteisen isyyden alkua ei ole määritelty, joten sen tulkitaan olevan jopa ainoa ennen ollut isyyden muoto. Perinteinen isyys ei tarjonnut tai edes sallinut isälle hoivaavaa vanhemmuutta. Isän piti olla tilanteita hallitseva, tunteitaan kontrolloiva, suoriutuva ja jopa kova lapsilleen. Mieskulttuuri opasti isiä hankkimaan perheelle elämiseen tarvittavan toimeentulon, mutta syvällisempi, vuorovaikutteisempi tunnepuoli ei kuulunut isyyteen ennen. Myöskään perinteinen naiskulttuuri ei tukenut isän lapsen hoivaa ja kasvatusta. Perinteinen äiti antoi isän hienovaraisesti ymmärtää, miten hänen pitää toimia ja missä ovat sopivuuden rajat. Isän piti auttaa, mutta ei olla tunkeileva. Näin sukupuolijärjestelmän kautta miehiltä suljettiin mahdollisuus olla hoivaava isä.

Vanhemmuus oli ennen jaettu selkeästi osiin, naiselliseen ja miehiseen. Tällaisen jaotteen ajateltiin täydentävän toisiaan ja olevan myös lapselle parhaaksi. Isä toimi pääasiansa kodin ulkopuolisessa maailmassa ja äiti luonnostaan oli kodin yksityisessä piirissä. Isä oli perheen elättäjä ja perheen ylin vallankäyttäjä äidin edustaessa vanhemmuudessa hoivaa ja emotionaalista puolta. 60-luvun lopulla alkoivat kuitenkin uudet tuulet puhaltaa suomalaisissa perheissä. Tasa-arvon aatteen mukaisesti tuli esille naisen taloudellinen itsenäisyys ja naisten vapaus koulutuksen ja ammatinvalinnanmahdollisuuksiin. Miehillä tämä merkitsi velvollisuuksien lisääntymistä kodissa. Kotitöiden laajentumisen myötä miehelle on tullut lisää mahdollisuuksia toteuttaa isyyttään omanlaisenaan perheessään. (Huttunen 2001, 44–45.)

Muutokset arjessa ja lainsäädännössä ovat tapahtuneet vähitellen. Monet muutokset koskivat naisten asemaa. Naisia tarvittiin ennen auttamassa pelloilla, tehtaissa ja navetassakin. Rakenteiden muutos voimistui sotien myötä. Pienten lasten äiditkin alkoivat käydä ansaitsemassa rahaa työllä. 60-luvulla naisten työssä käyminen lisääntyi vielä entisestään. (Isyys kasvamassa 2014.) Toisesta maailmansodasta lähtien, jolloin isyys oli enemmän poissaolevampaa ja perinteisempää, on muutos ollut erityisen suurta. Poissaolevan isyyden taustalla oli muun muassa jälleenrakentamiseen liittyneet työelämän vaatimukset sekä sotaan liittyvät kokemukset. (Kekkonen, Lilja & Nieminen 2013, 8.)

2.2.2 Erilaiset isyydet

Isyyttä voidaan tarkastella neljästä eri näkökulmasta: biologinen isyys, juridinen isyys, sosiaalinen isyys ja psykologinen isyys.

Biologisessa isyydessä lapsen ja miehen välillä vallitsee perinnöllinen suhde. Lapsi on saanut alkunsa juuri tämän miehen sukusoluista. Biologinen isä on siittänyt lapsen joko luonnonmenetelmällä tai keinohedelmöityksellä. Biologinen isyys on merkittävä tekijä sekä isälle että lapselle. Vaikka isä ei tapaisi koskaan lastaan, hänen geeninsä elävät mahdollisesti hänen kuoltuaankin. Näin ajatellessa biologinen isä on läsnä koko lapsen elämän ajan. Biologisella isyydellä on myös historiallinen merkitys, sillä perheiden ja sukujen hallitsemassa yhteiskunnassa verisiteillä on ollut ratkaiseva merkitys. Juridisen isyyden määrittelyssä biologisella isyydellä on ratkaiseva merkitys, koska sen perusteel-

la esimerkiksi lapsen perintöoikeus isään määräytyy. Biologista isyyttä korostavia malleja on alettu vasta hetki sitten kyseenalaistaa. Tärkein kyseenalaistus on keinoalkuisen hedelmöitysten kautta tullut problematiikka. Haasteeksi on noussut, mitä velvollisuuksia ja oikeuksia pitäisi antaa miehelle, joka on vain lapsen biologinen isä. Ratkaistavana on myös, miten päättää tuntemattoman sukusolun luovuttajan vastuun ja saako vai pitääkö luovuttajan olla tuntematon koko ikänsä. (Huttunen 2001, 58–59.)

Juridinen isyys on mahdollista toteutua kolmella tavalla. Jos avioliitossa syntyy lapsi, isäksi tulee synnyttäneen naisen aviomies. Avioliitossa syntyneen lapsen isäksi voi tulla tunnustamalla lapsi omakseen. Kolmas tie juridiseen isyyteen on adoptoida lapsi. Adoption ja avioliiton kautta tullut juridinen isyys on sellaisenaan täysimääräinen. Juridiseen isyyteen liitetään huoltajuus- ja elatusvelvollisuus isyyden tunnustamisen yhteydessä. Yleensä biologisen isyyden myötä saa tai joutuu myös juridisen isyyden asemaan. Miehestä tulee juridinen isä avioliitossa syntyneelle lapselle isyyslain (700/1975) perusteella. Juridisen isyyden voi avioliiton ulkopuolella saada joko isyyden tunnustamisen tai vahvistamisen kautta. Isyys tunnustetaan lastenvalvojan luona, jonka jälkeen tunnustusasiakirjat toimitetaan käräjäoikeuden tuomarin vahvistettavaksi. (Huttunen 2001, 60.)

Sosiaalinen isyys tarkoittaa lapsen kanssa asumista, hoivan ja huolenpidon antamista ja arjen jakamista. Sosiaalisessa isyydessä isän kuuluu myös olla lapsen kanssa julkisesti sosiaalisissa tilanteissa, jolloin isyys saa julkisen hyväksynnän ja ulkopuoliset ihmiset pitävät miestä lapsen isänä. Juridinen isä on myös usein myös sosiaalinen isä eikä näitä isyyksiä ole aina eroteltu toisistaan käsitteellisesti. (Huttunen 2001, 62–63.)

Psykologisessa isyydessä lapsella ja miehellä on kiintymykseen perustuva tunnepohjainen side. Ensisijaisesti psykologinen isyys määrittyy lapsen kautta; kehen lapsi on kiintynyt, ketä lapsi pitää isänään, kenestä hän saa turvaa ja kenellä on arvovaltaa liittyen hänen kasvatukseensa. Halu tukea henkisesti, auttaa, hoivata, olla lähellä ja viettää aikaa yhdessä ovat miehen puolelta psykologisen isyyden tunnusmerkkejä. Tällöin isän ja lapsen välille on syntynyt psykologian termein kiintymyssuhde, joka muistuttaa lapsen ja äidin välisessä suhteessakin tunnistettavissa olevaa suhdetta. Tärkeää on molempien kokemus aidosta ilosta ja tyydytystä tuottavasta vuorovaikutussuhteesta. Lapsi kokee luottamusta ja turvallisuutta ja mies olevansa tarpeellinen lapselle. Psykologisessa isyy-

dessä lapsi voi tuntea yhteenkuuluvuutta henkisesti, ja isä on kasvattaja, joka on aidosti kiinnostunut lapsen ajatusmaailmasta ja tekemisistä. (Huttunen 2001, 64.)

Mieheyden ja naiseuden roolien väliset erot ovat muuttuneet ajan myötä joustavammiksi ja vaihteleviksi, joka mahdollistaa äitiyden ja isyyden muutokset. Yhteiskunnan taolta ei enää ole selkeää mallia toteuttaa isyyttä ja äitiyttä, vaan jokaisen perheen sisällä luodaan omaan perheeseen sopivat roolit. Isyyden muutos ei ole loppunut, vaan isyys muuttuu koko ajan riippuen kulttuurista, paikasta ja ajankohdasta. (Isyys kasvamassa 2014.)

2.2.3 Isätyypit

Isyyden erilaiset tyypit voidaan jakaa neljään erilaiseen kategoriaan sen mukaan, miten tärkeäksi mies arvostaa isyyden omassa elämässään. Sitoutuneiksi isiksi voidaan nimittää isiä, jotka kokevat isyyden tärkeäksi asiaksi elämässään. Heikosti sitoutuneiksi voidaan kutsua isiä, joille isyys asettuu vähemmän tärkeälle sijalle elämässään. Aktiivisiksi isiksi kutsutaan miehiä, jotka antavat aikaansa paljon lapsilleen. Neljäntenä sitoutumisen kautta määriteltävänä isyytenä ovat passiiviset isät, joilla käytännössä ei ole paljoakaan aikaa lapsilleen. (Huttunen 2001, 82.)

Näitä neljää yhdistelemällä on vielä saatu alalajeja. Aktiiviset ja heikosti sitoutuneet isät ovat ristiriitaisesti muodostunut ryhmä. He antavat aikaansa suhteellisen paljon lapsilleen, mutta isyys ei kuulu heidän elämänsä tärkeimpiin asioihin, eivätkä he ole sitoutuneita syvällisesti tai harkitusti isyyteen. Nämä isät leikkivät, auttavat äitiä ja ovat rutiinisiä. (Huttunen 2001, 82–83.)

Isät, joille isyys on arvona tärkeä ja jotka antavat aikaansa paljon lapsilleen, voidaan kutsua aktiivisiksi ja sitoutuneiksi isiksi. Nykyään näitä isiä voidaan kutsua myös hoitaviksi ja osallistuviksi isiksi. Tällöin isät näyttävät välittämisenä toimimalla mukana lapsen kasvatuksessa ja hoidossa. (Huttunen 2001, 82.)

Sisimmässään isyyttä arvostava, mutta lastensa kanssa suhteellisen vähän olevia isiä voidaan pitää muutosvaiheessa elämässään olevia tai sisäisesti ristiriitaisina. Näitä isiä

kutsutaan passiivisiksi ja sitoutuneiksi isiksi. He luultavasti haluaisivat olla enemmän lastensa kanssa kuin heillä mahdollisuutta tai tilaisuutta. Näissä tapauksissa isät tuntevat riittämättömyyden tuntemuksia, syyllisyyttä ja huonoa omaatuntoa, vaikka syynä aktiivisempaan isyyteen olisivat mitkä tahansa syyt. (Huttunen 2001, 83, 87.)

Tässä työssä isyydellä tarkoitetaan lastensuojelun perhetyön asiakkaan kanssa samassa taloudessa asuvaa miestä.

2.3 Lastensuojelu

Lastensuojelun lainsäädännöstä ja yleisestä valmistelusta vastaa Sosiaali- ja terveysministeriö. Lastensuojelulla turvataan lapsen oikeus monipuoliseen ja tasapainoiseen kehitykseen, turvalliseen kasvuympäristöön sekä erityiseen suojeluun. Ensisijaisen tärkeitä ovat varhainen tuki ja ehkäisevä lastensuojelu. Varsinaista lastensuojeluntarvetta ehkäistään lasten ja nuorten hyvinvointia tukevilla toimilla. Ongelmien syntymistä ja pahenemista ehkäistään tarjoamalla ehkäisevän lastensuojelun tukea ja apua riittävän ajoissa. Tärkeitä ennaltaehkäiseviä tahoja ovat neuvola, päivähoido ja koulu. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2015.)

Lastensuojelu käsittää laajasti lasten suojelun. Lastensuojelua määrittää lastensuojelulaki. Lastensuojelu ei ole vain lastensuojeluviranomaisten toimintaa, vaan kansalaisia ja muita viranomaisia koskeva asia. Lastensuojelu perustuu kansainvälisesti tunnustettuihin lapsen oikeuksiin, jotka on kirjoitettu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Lastensuojelulla on kolme perustehtävää: vanhempien tukeminen kasvatustehtävässä, lasten yleisiin kasvuoloihin vaikuttaminen ja varsinainen lastensuojelutehtävä. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2015.)

Taskisen (2007) mukaan lastensuojelu jakautuu erityiseen ja yleiseen. Yleisesti lain tarkoitus on turvata lapselle monipuolinen ja tasapainoinen kehitys sekä turvallinen kasvuympäristö. Erityisessä suojelussa edistetään lasten ja nuorten hyvinvointia kasvuoloihin vaikuttamalla, kehittämällä kasvatuksen tukemiseen ongelmia ehkäiseviä palveluja ja tukemalla lasta ja perhettä yksilöllisesti avohuollon tukitoimenpitein ja jopa ääritapauksissa huostaanottoon asti ilman asianomaisten tahtoa. Ensimmäinen lasten-

suojelulaki säädettiin vuonna 1936. Uudistettu laki tuli voimaan 1983 ja viimeisin lastensuojelulaki on tullut voimaan 2008. Lastensuojelun ydin on perustoiltaan yksinkertainen. Se on lapsen terveyden ja kehityksen turvaamista ja niiden tekijöiden poistamista, jotka sitä vaarantavat. Lapsen oikeuksia pitää kunnioittaa ja perhe on ensisijainen ja lastensuojelu perustuukin lapsikeskeiseen perhelähtöisyyteen. Joskus perhe tarvitsee lyhytkestoista apua ja toisinaan avuntarve on koko lapsuuden kestävä, lapsen hyvinvoinnin sitä vaatiessa. (Bardy 2009, 39, 41.)

2.4 Perhetyö

Perhetyö-nimikettä voidaan käyttää monenlaisilla ja erilaisilla menetelmillä tehtävästä työstä. Perhetyön yksiselitteinen määrittely on hankalaa. Työtä tehdään hyvin erilaisilla menetelmillä, sisällöillä ja toimintamuodoilla riippuen paikkakunnasta. (Sosiaaliportti 2013.) Perhetyötä tehdään perheiden kanssa tai niiden jäsenien kanssa. Perheen kanssa tai perheelle tehdään jotakin. Perhetyössä perhettä valistetaan, neuvotaan ja kasvatetaan. Työskentelyssä perhettä palvellaan, autetaan ja aktivoidaan toimimaan. Ongelmia pyritään ehkäisemään ja niiden ilmaantuessa ongelmia pyritään niihin puuttumaan. (Nätkin & Vuori 2007, 8.)

Perheen kotona tehtävällä perhetyöllä tarkoitetaan perheille annettavaa tukea erilaisiin arjen toimintoihin ja perhetyöntekijän antamaa keskusteluapua. Vanhempia voidaan tukea heidän kasvatustehtävässään, järjestää lapsen hyvinvointia tukevaa toimintaa ja tehdä vanhemmuuden arviointeja. Perhetyössä yhdistyy usein psykososiaalisen tuen ja käytännön avun yhdistelmä. Perhetyössä työskennellään perheen ja sen jäsenten kanssa, mutta tärkeintä on lapsen edun turvaaminen. Työskenneltäessä lastensuojelun perhetyössä on mukana aina tuen ja kontrollin elementit. Perhetyölle on ominaista perheen voimavarojen mukaan ottaminen ja työskentely asiakkaan lähellä. Työskentelyn alussa laaditaan tarpeet ja tavoitteet, jotta työskentely on mahdollisimman tavoitteellista ja suunnitelmallista. Jotta perhe sitoutuu ja motivoituu työskentelyyn mahdollisimman hyvin, tehdään suunnitelmat aina yhdessä perheen kanssa. Lastensuojelun tukitoimenpiteenä järjestettävässä perhetyössä tavoitteena voivat olla ongelmien lisääntymisen ehkäisy, tilanteeseen puuttuminen tai kriisin laukaiseminen. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos 2015.)

Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on vastuu perhetyön aloituksesta, tavoitteista ja lopettamisesta tehtävistä päätöksistä. Perhetyön laadusta ja sisällöstä vastaa ostopalvelun tuottaja sopimuksen mukaisesti, jonka kunta ja palvelun tuottaja ovat tehneet. Riippumatta palvelun tuottajasta perhetyötä tehdään asiakassuunnitelman ja lastensuojelupäätösten mukaan. (Terveys- ja hyvinvoinnin laitos 2015.)

Lastensuojelulaissa (2007) on säädetty, että lastensuojelun asiakkaana olevalle perheelle on järjestettävä tehostettua perhetyötä. Sosiaalihuoltolain (2014) muutoksen myötä perhetyötä annetaan lapsen tai nuoren tarvitessa erityistä tukea terveytensä ja kehityksensä tukemiseksi.

Perhetyön asiakkaaksi tulevilla isillä ei ole ennakkokäsityksiä perhetyöstä tai edes tietoa perhetyön olemassaolosta. Siitä, mitä perhetyön työskentely konkreettisesti sisältää, isillä ei ole myöskään tietoa. Siten isillä ei ole juurikaan odotuksia perhetyön alkaessa, mutta lapsen etu koetaan kuitenkin tärkeäksi. Työskentelyn aloittaminen voikin olla vaikeaa varsinkin, kun isiltä saattaa puuttua ymmärrys perhetyön tarpeellisuudelle. Isät ovat tyytyväisiä perhetyöltä saamaansa tukeen. (Forss 2010, 33–37; Koskensyrjä & Lindberg 2010, 39.)

3 TUTKIMUKSEN TAVOITE, TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuksen tavoitteena on lisätä lastensuojelun perhetyön henkilökunnan tietämystä isien kokemuksista osallisuudestaan perhetyön työskentelyssä ja siten parantaa isien huomiointia ja osallisuutta perhetyön asiakkaana.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää isien kokemuksia lastensuojelun perhetyön asiakkaana ja isien kasvatusnäkemyksiä.

Tutkimuskysymykset:

1. Miten isät kokevat osallisuutensa toteutuneen lastensuojelun perhetyössä?
2. Mitkä ovat isien kasvatusnäkemykset?
3. Tarvitaanko erityistä miestyötä?

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Laadullinen tutkimusote

Tutkimustyön toteutustapa on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, joka sopii hyvin tutkittaessa isien yksilöllisiä kokemuksia. Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Todellisuus on näin ajateltuna moninainen. Tutkimuksessa on tärkeää ottaa huomioon se, ettei todellisuutta voi pirstaloida mielivaltaisesti palasiin. Todellisessa elämässä todelliset tapahtumat muokkaavat toisiaan, joten tapahtumista onkin mahdollista löytää moneen suuntaan ulottuvia suhteita. Kohdetta pyritään laadullisessa tutkimuksessa tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteisiin kuuluu myös ihmisten käyttämistä tiedonkeruun välineenä. Induktiivista analyysia käyttämällä tutkija pyrkii paljastamaan seikkoja, joita ei odoteta. Aineisto määrää sen, mikä on tärkeää. Aineistoa tarkastellaan yksityiskohtaisesti ja monitahoisesti. Laadullisena metodina voidaan käyttää esimerkiksi teemahaastattelua, jossa tutkittavien näkökulmat pääsevät esiin. Haastateltaviksi valitaan tarkoitukseen sopivat henkilöt. Tapauksia käsitellään ainutlaatuisena ja aineistoa tulkitaan sen mukaan. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2014, 161, 164.)

4.2 Teemahaastattelu tiedonkeruumenetelmänä

Hirsjärvi & Hurme (2001, 48) mukaan teemahaastattelu tehdään etukäteen valittujen, keskeisten teemojen ja niihin liittyviin tarkentavien kysymysten avulla. Teemahaastattelussa haastatteli voi halutessaan esittää kysymykset vapaassa järjestyksessä ja valikoiden. Teemahaastattelu on menetelmänä vuorovaikutuksellinen. Siinä korostuu se, miten ihmiset tulkitsevat asioita uudelleen ja antavat niille uusia merkityksiä. Teemahaastattelussa pyritään löytämään merkityksellisiä vastauksia tutkimustehtävän, ongelmanasettelun ja tutkimuksen tarkoituksen mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75.)

Tässä tutkimuksessa aineisto kerättiin teemahaastattelulla. Teemahaastattelun käyttö on perusteltua teemahaastattelun muokattavuuden vuoksi. Jotta haastattelutilanne olisi mahdollisimman luonnollinen, täytyy haastatteluissa olla tilaa myös vapaalle puheelle.

Teemahaastattelussa saa paremman kontaktin haastateltavaan verrattuna esimerkiksi lomakehaastatteluun, jossa kysymysten järjestys ja muoto on ennalta määrätty. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 208.)

Haastateltavat valittiin Kangasalan lastensuojelun perhetyön Takataskun asiakasperheiden isistä. Perhetyöntekijä valitsi heidän joukosta ne viisi isä, jotka hän etukäteen ajatteli sopivimmiksi tutkimukseen. Haastateltaviksi pyrittiin saamaan erilaisia isiä, jotta tutkimuksesta saadaan mahdollisimman monipuolisia kokemuksia. Osa haastateltavista oli tutkijalle aiemmin tuttuja, joten kynnys haastattelujen tekemiseen oli matala. Haastattelupaikkoja oli useita. Haastattelut toteutettiin haastateltavien kotona, työpaikalla tai perhetyön toimistossa ja ne tallennettiin digitaaliselle sanelimelle. Haastattelun alussa kerättiin saatekirjeen (liite 2) sisältö eli tutkimuksen tavoite ja tarkoitus, luottamuksellisuus ja eettisyys sekä osallistumisen vapaaehtoisuus. Ennen haastattelun alkua isille esiteltiin haastattelun teemat: perheen taustatiedot, perhetyön asiakkuus, sukupuolisensitiivisyys työskentelyssä ja isyys ja isänä oleminen. Haastattelut kestivät 35 minuutista 50 minuuttiin.

4.3 Laadullinen sisällönanalyysi

Tutkittavasta ilmiöstä on tarkoitus tehdä sanallinen ja selkeä kuvaus analyysin avulla. Aineisto pyritään järjestämään sisällön analyysin avulla selkeään ja tiiviiseen muotoon sen sisältämää informaatiota kadottamatta. Selkeästä ja tiivistetystä aineistosta voidaan tehdä selkeitä ja luotettavia johtopäätöksiä. Aineiston laadullisessa käsittelyssä kerätty aineisto hajotetaan aluksi osiin, käsitteellistetään ja kootaan uudelleen selkeäksi ja johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108.)

Sisällönanalyysi toteutettiin teoriaohjaavan analyysin mukaan. Teoriaohjaavassa sisällön analyysissä teoreettiset käsitteet tuodaan analyysirunkoon valmiina jo aiemmin tiedetystä tiedosta. Aineistoa analysoitaessa alaluokat synnytetään aineistolähtöisesti, mutta yläluokat tuodaan valmiina pohjautuen aiempaan teoriaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 116–118.)

Tässä tutkimuksessa tallennetut haastattelut litteroitiin tutkimuskysymysten kannalta merkittävien asioiden osalta. Aineiston koodaaminen tehtiin niin, että jokaisen isän kirjoitettu haastattelu tulostettiin eriväriselle paperille. Tulostetuista arkeista leikattiin irti tutkimuskysymysten kannalta oleellisia isien kokemuksia tai ajatuksia. Liuskat luokiteltiin tutkimuskysymysten alle. Kunkin kysymyksen alla olevan aineiston analyysia jatkettiin jakamalla liuskat alaluokkiin. Isien kokemukset osallisuudesta lastensuojelun perhetyössä –tutkimuskysymyksen alaluokiksi muodostuivat yhteydenpito, osallisuuden mahdollistavat ja estävät tekijät sekä mielipiteen kuuleminen. Isien kasvatusnäkemyksen alaluokiksi muodostuivat oma isyys, isyyden mallit ja ihanneisyys. Tarvitaanko erityistä miestyötä –tutkimuskysymyksen alle ei aineistosta noussut yhtään erillistä alaluokkaa. Tutkimuskysymysten ulkopuolelle jääneet tärkeiksi koetut asiat kerättiin ja nimettiin muiksi merkittäviksi havainnoiksi. Tutkimuksen kannalta merkityksetön aineisto jätettiin kokonaan pois.

5 TULOKSET

5.1 Haastateltavien taustatiedot

Haastateltavista viidestä isästä kolme oli biologista ja kaksi sosiaalista isää. Neljä isää asui parisuhteessa ja yksi isistä oli yksinhuoltaja. Lapsia perheissä oli yksi tai kaksi, jotka olivat iältään 2–14-vuotiaita. Sosiaalisista isistä toinen oli ollut isä kaksi ja toinen viisi vuotta. Neljä isistä oli työelämässä. Yksi oli työtön.

5.2 Miten isät kokivat osallisuutensa toteutuneen lastensuojelun perhetyössä?

Merkittävimmiten osallisuuden mahdollistaviksi tekijöiksi isät nimesivät saman perhetyöntekijän pysymisen työskentelyssä ja molemmien puolisen luottamuksen. Perhetyöntekijä, joka haluaa aidosti auttaa perhettä, koettiin tärkeäksi henkilöksi perheen elämässä. Luottamus näkyi helppoutena puhua perhetyöntekijälle kaikista itselle tärkeistä asioista. Omaa luotettavuuttaan isät kertoivat osoittavansa olemalla paikalla, tekemällä sovitut asiat ja olemalla aktiivinen. Kaikki isät kokivat saaneensa tarpeelliset tiedot työskentelyn aikana. Tiedot he saivat joko olemalla itse paikalla tai vaimon kautta.

Osallisuutta estäviä tekijöitä isät eivät osanneet nimetä. Kaksi isää nimesi osallistumisen estäväksi tekijäksi työnteon. Palavereiden ollessa virka-aikana voi osallistuminen olla mahdotonta. Nykyajan työpaikkojen pysyvyyden epävarmuus oli yhden isän mielestä syynä siihen, ettei työstä voinut olla pois.

Tää tän päivän työelämä on sellanen, et ei täältä työmaalta voi olla pois kuin äärimmäisessä hätässä.

Sosiaalisista isistä toinen ei kokenut olevansa varsinaisesti sitoutunut työskentelyyn ja toinen kertoi saattavansa jäädä toisinaan pois tapaamisista perhetyöntekijän kanssa omista syistään. Itsensä täysin sitoutuneiksi kokivat biologiset isät.

Yhteydenpito isiin oli ollut riittävää. Isät olivat itse perhetyöntekijään yhteydessä, jos se oli heidän työskentelyssään tyypillistä. Sosiaaliset isät eivät kokeneet yhteydenpitoa heihin tarpeellisiksi.

Ei sieltä minuun pidetä yhteyttä, eikä sillä, että mä sitä kaipaisinkaan. Pojan äiti hoitaa ne asiat ja me hoidetaan ne sitten täällä kotona keskenämme.

Isät kokivat, että heidän mielipiteensä on kuultu ja heidän mielipiteistään ollaan oltu kiinnostuneita. Isät kertoivat jokaisen saavan ilmaista oman mielipiteensä palaverissa, joissa asioista päätetään.

Oon kokenu, et oon saanu tuoda omat mielipiteeni esille ja ne on kuultu.

Tuloksista nousee esille jo aiemmin tiedossa olevat osallisuuden kokemukseen vaikuttavat tekijät: yhteinen päätöksenteko, riittävä tuki, asiakkaan mielipiteiden arvostaminen ja asiakkaan valinnan mahdollisuus (Laitila 2010, 7).

5.3 Isien kasvatuskäsitykset

Vain yhdellä biologisista isistä isyyden kokemus oli alkanut välittömästi lapsen synnytyä. Isyyden kokemuksen viivästymiseen vaikuttavana tekijänä oli hankala elämäntilanne. Toinen sosiaalisista isistä koki tulleen isäksi muuttaessaan lapsien kanssa samaan kotiin. Toinen taas ei kokenut olevansa isä, vaan vain mukana perheessä yhtenä jäsenenä.

Musta ei käytetä termiä isä, koska lapsella on isä muualla ja mä oon tässä mukana jäljessä.

Sanerin, Tikan ja Peitsalon (2015) mukaan vanhemmuuteen kasvaminen ei tapahdu hetkessä eikä sen ylläpitäminen ole itsestään selvyys. Vanhemmuuden muotoutumiseen vaikuttavat omat lapsuuden kokemukset ja muistot siitä, minkälaisia omat vanhemmat olivat. Pärssisen (1999) tutkimuksen mukaan uusperheessä miehet olivat löytäneet isyy-

tensä vähitellen muutamien vuosien jälkeen onnistuttuaan saamaan kokemuksia isyydestä.

Isät kertoivat isyyden olevan välillä raskasta. Auktoriteetti ja rajojen asettaminen nousivat sosiaalisten isien kasvatuskäytännössä tärkeiksi tekijöiksi.

Mä oon tavallaan aika autoritäärinen silleen mä tykkään, et tehä sillee kun mä sanon. Rajat, rajat pitää. Sillee kun rajat ylitetään, ni mä oon ihan jyrkkä.

Äijät on aina ollu auktoriteetteja ja kertoo miten asiat on.

Tämä isän sanoma kuvaa hyvin perinteisen isyyden piirteitä (Huttunen 1999, 179). Mykkäsen (1999) mukaan tärkeinä tekijöinä kasvatuksessa miehet pitävät kuria, rajojen ja sääntöjen asettamista.

Neljää isää kokivat lopullisen vastuunkannon olevan perheessä heidän harteillaan. Vaikka perheen äidin jaksaminen loppuisikin, isien jaksamiseen luotetaan ja he ottavat perheen kannattelijan roolin.

Kasvattaja, siivooja. Mä teen kaikki. Se on mun rooli, hoidan kodin teen ruuan. Kattoo et asiat sujuu. Ehkä vähän niin kuin isän ja äidin rooli sit.

Mä oon tavallaan se viimeinen venttiili, joka aina sit joutuu puuttuun.

Yhdessä tekeminen oli biologisten isien mielestä kasvatuksessa tärkeää. Biologiset isät kertoivat olevansa sitoutuneita kasvatukseen ja tarkkoja kasvatustavoissa. Heidän isyyden rooli oli selkeämpi ja vahvempi.

Kaikki isät löysivät asioita, joita eivät halua siirtää omaan isyyteensä. Poissaoleva isyys, isän tunteiden näyttäjättömyys ja huutaminen olivat asioita, joita isät eivät halunneet toteuttaa isyydessään.

Omalta isältä en halua siirtää sitä, et ei oo ollu paikalla. Eron jälkeen sitä ei kiinostanu yhtään.

Omilta isiltä siirrettäviä asioita ei juurikaan löytynyt isien kertomuksissa. Vain yksi isä kertoi positiivisen asian, jonka haluaa siirtää omaan isyyteensä.

Hauskuus oli sellainen mikä mun isällä oli. Ja kyllä sitä noiden lapsien kanssa teen. Sitä huumoria viljelen kyllä.

Myös Mykkäsen (1999) tutkimuksen mukaan isät jatkavat positiivisia kasvatustapoja kasvattaessaan omia lapsiaan, mutta huonoja keinoja ei haluttu jatkaa.

Isoisilta he halusivat siirtää liikunnan ja terveelliset elämäntavat. Myös isoisän kanssa vietetty aika koettiin tärkeäksi.

Isät toivat haastatteluissa esille asioita, joilla omaa isyyttään pystyisi vielä parantamaan. Esille nousi, että isän pitää olla turvallinen ja läsnä oleva, lapsen pitää uskaltaa tulla puhumaan kaikista asioista.

On niinku sellanen paras kaveri siinä samalla, vaiks onki kuitenkin isä.

5.4 Tarvitaanko erityistä miestyötä?

Haastateltavat kertoivat naistyöntekijän kanssa työskentelyn olevan pääosalle luontevaa ja helppoa. Syyksi isät kertoivat oman kasvuympäristönsä, jossa oli ollut siskoja ja äiti. Yhden isän mukaan miestyöntekijän kanssa työskentely voisi olla toisinaan helpompaa. Hänen mukaan haastavassa tilanteessa naistyöntekijän auktoriteetti ei ole riittänyt.

Toisinaan naistyöntekijöillä on mennyt pupu pöksyyn, eikä ne saa siihen [lapseen] otetta. Välillä pitäis olla sellane järeä ukkeli, joka kertoo, et toi [lapsen] perseily loppuu.

Yksi isä kertoi, että joissakin tapauksissa miestyöntekijä olisi parempi, koska hän on joskus itsekin ollut lapsi ja tietää siten, mitä on olla poika. Yhden isän mukaan naistyöntekijältä on helpompi ottaa neuvoja vastaan kasvatuksessa ja kaikessa.

Pelkästään miehille tarkoitettua toimintaa olisi yhden isän mukaan hyvä järjestää. Tapahtumia isille voisi olla hänen mukaansa useasti vuodessa. Sen mitä tehdään, ei olisi

väliä vaan kunhan tekemisissä olisi miehet keskenään. Kahdella isällä oli kokemusta aiemmista isille tarkoitetuista tapahtumista. Näissä tapahtumissa ohjaajina oli ollut mies. Miesten kesken keskustelu koettiin rennommaksi ja oma rentoutuminen oli yhden isän mukaan helpompaa. Rennon tunnelman isät olivat kokeneet saunan lauteilla ollessa ja nuotion äärellä istuskellessa.

Saunominen nyt on miehille... sauna ja makkara, ni ei siinä muuta tarvita. Siellä ne rupee sitten ne kielenkannat aukeemaan.

Myös aiemman tiedon mukaan isät tarvitsevat avointa ja luottamuksellista ajatusten-vaihtoa sekä tukea, joka perustuu vertaisuuteen samassa tilanteessa olevien isien kanssa (Saneri, Tikka & Peitsalo 2015) ja tällainen isien saama vertaistuki on puutteellista (Liukkonen & van den Arend 2009, 52).

5.5 Muut merkittävät havainnot

Yhden isän kokemus oli, että vaikka lapsi on asiakas, silti työskennellään pääasiassa aikuisten kesken.

Kauheesti on vanhempien kanssa tehty työtä tässä vuosien varrella, mut niinku lapsen kanssa ei oikeestaan. Kun palaveritkin mitkä on kotona ollu, niin lapset on omissa huoneissaan ja vanhemmat puhuu keskenään ja lapsen kanssa ei kukaan tee töitä. Välillä oon vähä ihmetelly, miks se fokus on näin.

Yhden isän kokemuksen mukaan ammattilaisten osaaminen on lisääntynyt haastavien lasten kanssa työskenneltäessä perheen asiakkuuden aikana.

Yksi isä koki tiedonkulun huonoksi eri tahojen välillä, jotka perheen kanssa työskentelevät. Hän mainitsi liiallisen tietosuojan hankaloittavan työskentelyä ja avun saamista.

5.6 Tulosten yhteenveto

Haastatteluiden kautta haettiin erilaisilta isiltä heidän kokemuksiaan työskentelystä lastensuojelun perhetyössä. Teemahaastattelu oli menetelmänä tässä kohtaa hyvä, mutta

isien jännitystila näkyi ja vaikutti toisissa haastatteluissa jonkin verran. Haastateltavien tunnetilat heittelivät paljon puhuttaessa isyyden teemasta. Osallisuus oli terminä isille outo, joten se toi oman haasteensa kysymysten tarkentamiseen. Isät vaativat hyvinkin tarkkoja yksilöityjä kysymyksiä, jotta sain vastauksen kysymyksiini. Haastatteluiden pitäminen aiheesta oli välillä hankalaa, koska perheen haasteet tulivat haastatteluissa vahvasti esille. Haastattelut olivat välillä lähes tunteiden purkamista, jota jatkettiin vielä haastatteluiden jälkeen. Isillä oli kova tarve puhua omasta perheensä tilanteesta.

Isien haastatteluhetkellä oleva perhetilanne ja perhetyön työskentelyn vaihe välittyi hyvin vastauksissa. Isä, jolla perhe-elämän ongelmat olivat jo selätetty, toi haastattelussa esille vain positiivisia asioita. Asioiden ollessa paremmin aiempaan verrattuna isä ei halunnut muistella haasteellisimpia aikoja.

Isien kasvatuskokemukseen ja ihanneisyyden määrittämiseen vaikutti suuresti se, minäkalaisen isyyskokemuksen he olivat itse saaneet. Huonoista tavoista haluttiin eroon, mutta haastavasta perhe-elämäntilanteesta johtuen isien oli välillä vaikeaa toteuttaa haluamaansa isyyttä.

Tulosten mukaan vain yhdellä kolmesta biologisesta isästä isyyden kokemus oli alkanut heti lapsen synnyttyä. Isyyden kokemuksen viivästyminen johtui hankalasta elämäntilanteesta. On tärkeää muistaa, että isäksi ei synnytä vaan isäksi tullaan kokemusten ja lapsen kanssa elämisen kautta. Biologinen isä on joka tapauksessa isä; isyys on vaihtoehtotonta. Sosiaalinen isä voi tehdä päätöksen olematta isä. Tämä näkyi haastateltavien isien keskuudessa siten, että sosiaalisten isien sitoutuminen isyyteen oli heikompaa.

Molemminpuolinen luottamus ja avoimuus työskentelyssä syntyvät vain silloin, kun työskentely saman työntekijän kanssa on jatkunut useita vuosia. Luottamus ja avoimuus ovat perusedellytyksiä osallisuuden toteutumiselle. Perhetyön työntekijän sukupuolella ei ollut väliä, mikäli annettu tuki ja apu oli ollut riittävää. Työskentelyn onnistumisen takasi se, että isät tulivat kuulluiksi ja tunne todellisesta välittämisestä ja auttamisenhalusta välittyi. Tuttu perhetyöntekijä koettiin perheelle arvokkaaksi ja tärkeäksi henkilöksi. Hänen antamaa apua ja panostusta perheen hyvinvointiin arvostettiin. Tärkeää onkin, että työntekijä pysyisi samana koko työskentelyn ajan. Yhteinen päätöksenteko toteutui

ja vaikeistakin asioista puhuttiin selkeästi ja ymmärrettävästi. Täten työskentelyssä toteutui yksi tärkeä osallisuuden mahdollistava tekijä, syrjimättömyys.

Vaikka varsinaista miestyöntekijän tarvetta ei tullut esille, pelkästään miehille tarkoitettua toimintaa kuitenkin kaivattiin. Kahdella isällä oli kokemusta tällaisesta isien vertaisryhmästä ja sellaista toivottiin jatkossakin. Isät eivät niinkään toivoneet tapaamisiin erityistä sisältöä, vaan puitteet tavata samassa tilanteessa olevia muita isiä. Tällöin ei tarvitsisi selittää, mitä oikeasti hankala perhetilanne tarkoittaa ja tilaisuudessa voisi olla rennosti ja omana itsenään. Isille järjestettävät tapaamiset kaipaavat toimintaa, pelkkä keskustelutilaisuus saattaa olla miehille epämieluisia. Toiminnan ja tekemisen kautta miehetkin pystyvät helpommin keskustelemaan vaikeistakin, omaa elämää koskevista asioista.

Tulosten mukaan isät oli otettu hyvin mukaan työskentelyyn. Heille oli annettu mahdollisuus osallistua ja olla osallisia. Lähtökohta, joka itselläni oli, ettei isiä näy ja eikä heitä oteta osallisiksi, osoittautui vääräksi. Isät kokivat saavansa tuoda mielipiteensä esiin ja heitä myös kuultiin. Isien vastauksista voi tulkita, että heitä kohdataan kiireettömästi ja heidän esille ottamansa asiat otetaan todesta. Osallistumisen ja osallisuuden mahdollisuus oli isistä itsestään kiinni. Biologiset isät olivat hyvin sitoutuneita perheisiinsä ja halusivat olla päättämässä asioista. Isät kokivat saaneensa apua nopeastikin, jos tilanne perheessä oli kriisiytynyt.

Muissa merkittävässä havainnoissa tuli esille, että tiukan tietosuojan vuoksi tiedonkulku eri tahojen välillä ei ollut riittävää. Liiallinen tietosuoja hankaloitti työskentelyä ja avun saamista. Tietojen luovuttaminen on usein koettu asiaksi, joka hankaloittaa asiakkaan kokonaisvaltaista auttamista. Yhtenäisten tietojärjestelmien puuttuminen sosiaali- ja terveydenhuollossa jakaa tiedon moniin eri järjestelmiin. Asiakkailla on usein useita kontakteja eri tahoihin ja näin tieto on pirstaloituneena moneen paikkaan.

Haastatteluissa nousi esiin hyvin vähän kritiikkiä tai parannusehdotuksia perhetyön työskentelyyn. Haastavissa elämäntilanteissa elävillä ihmisillä voimavarat kuluvat yleensä pelkästään arjessa selviytymiseen ja siksi kaikkeen pieneenkin hyvään ollaan tyytyväisiä.

6 KEHITTÄMISEHDOTUKSET JA JATKOTUTKIMUSAIHEET

Tulosten perusteella kehittämis ehdotuksia isien osallisuuden parantamiseen saatiin joitakin. Isään pitää olla alusta saakka yhteydessä ja etenkin silloin, kun hän ei oman työnsä vuoksi pääse osallistumaan työskentelyyn. Palaverieihin osallistuminen ei aina onnistu isän työn vuoksi, joten palaverien ja tapaamisten järjestäminen virka-ajan ulkopuolella parantaisi isien osallisuutta. Lastensuojeluperheiden isien hyvinvointia voidaan parantaa järjestämällä erilaisia pelkästään isille tarkoitettuja tapahtumia. Isät tulisi ottaa mukaan suunnittelemaan niitä, jotta niistä saataisiin ”heidän näköisiä”.

Tutkimustuloksista kävi ilmi, että sosiaalisilla isillä oli isyyden kokemus heikkoa. Jatkotutkimushaasteena nousikin selvittää, miten nimenomaan sosiaalisten isien isyyden kokemusta saataisiin vahvistettua ja siten heidät paremmin kiinnittymään perheeseensä. Isona haasteena yhteiskunnassa tänä päivänä on lisätä tietoisuutta siitä, kuinka isän mukanaolo perheen arjessa vaikuttaa positiivisesti kaikkiin perheenjäseniin, ja toimia tämän tiedon mukaan. Jo lapsen odotusaikana isien on hyvä osallistua perhevalmennuksen isäryhmiin. Isäryhmien kautta isille luodaan paremmat mahdollisuudet osallistua lapsen hoitoon ja kasvatukseen alusta alkaen ja siten osallisuudesta tulee luonnollinen osa isyyttä.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöprosessi alkoi syksyllä 2013 ollessani harjoittelussa lastensuojelun perhe-työssä Kangasalla. Teimme koko harjoitteluni ajan ohjaajani kanssa suunnitelmaa siitä, keitä isiä haastateltavikseni tulisi. Suunnittelimme ohjaajani kanssa muutenkin alustavasti opinnäytetyön etenemistä. Jo alusta asti halusin haastatteluihin erilaisia isiä erilaisella isyyskokemuksella. Prosessin eteneminen kuitenkin jäi suunnittelunasteelle syksyn aikana. Aihe oli kiinnostava, mutta aikaa konkreettiselle opinnäytetyön eteenpäinviemiselle ei löytynyt. Lisäksi tutkimuksen tekeminen tuntui hyvin vieraalta ajatukselta tuossa vaiheessa.

Elokuussa 2014 aloitin opinnäytetyön aktiivisen tekemisen. Otin yhteyttä perhetyöntekijään ja sovimme, miten työskentelyä jatketaan. Prosessi eteni haastatteluihin pyydettyjen isien valintaan ja tutkimusluvan hakemiseen. Aluksi haastatteluihin suunnitellut isät vaihtuivat hieman, mutta jokainen isä valittiin harkitusti. Oman hämmennyksen prosessiin toi epäselvyys opinnäytetyöni ohjaavasta opettajasta. Opettaja vaihtui syksyllä 2014. Olen saanut tämän jälkeen hyvää ohjausta opinnäytetyöhöni. Syksyn 2014 olin opintovapaalla ja sain keskittyä vain koulutehtävien tekemiseen. Syksy oli erittäin raskas ja opinnäytetyön tekeminen jäi kuitenkin vähäiseksi.

Alkuvuosi 2015 kului opintojeni muiden kirjallisten töiden parissa ja opinnäytetyötä pääsin työstämään vasta maaliskuussa. Tämän jälkeen prosessi on edennyt vauhdilla. Kaikki halutut viisi isää suostuivat haastatteluun. Sain isien puhelinnumerot ja sovin heidän kanssaan haastatteluajat. Aikojen sopiminen osoittautui toisten kohdalla hankalaksi, koska soitin omasta puhelimestani ”tuntemattomana numerona”. Toiset eivät vastanneet lainkaan ja kerran aika sovittiin perhetyöntekijän soittaessa ensin isälle. Kaikki haastatteluajat toteutuivat kuitenkin suunnitellusti. Ensimmäiset haastattelut olivat itselle jännittäviä, mutta kolmannen haastattelun jälkeen osasin jo paremmin ohjata haastattelua. Muutamissa haastatteluissa esille tuli isien tarve saada purkaa mieltään. Välillä aiheessa pysyminen oli isille hankalaa. Haastattelut venyivät ja monien haastatteluiden jälkeen isät halusivat vielä jutella kokemuksistaan.

Luotettavuutta kuvataan yleensä validiteetin eli onko tutkimuksessa tutkittu niitä ongelmia, mitä on luvattu ja reliabiliteetin eli tutkimustulosten pysyvyyden kautta. Tutkimustulosten pysyvyydellä tarkoitetaan, saadaanko sama tulos samanlaisissa vastaavissa tutkimuksissa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 136.)

Tutkija sai luvan tutkimuksen suorittamiseen Kangasalan sosiaalityön johtaja Kirsti Anttilalta (liite 1). Tutkimuksen eettisiin tekijöihin kuuluu, että tiedonkeruuprosessi on sujunut luottamuksellisesti. Perhetyöntekijä välitti valituille isille saatekirjeen (liite 2), jossa heille kerrottiin tutkimuksen olevan luonteeltaan luottamuksellinen ja raportoinnin tapahtuvan siten, ettei yksittäistä henkilöä pystytä tunnistamaan. Vastaukset luvattiin hävittää analysoinnin jälkeen. Kaikki viisi isää lupautuivat osallistua tutkimukseen.

Tutkimuksessa tutkittiin erilaisten isien kokemuksia osallisuudestaan lastensuojelun perhetyössä ja heidän kasvatuskäsityksiään. Haastatteluteemat oli valittu tutkimuskysymysten kautta. Kaikille isille esitettiin samat teemat ja he vastasivat niihin. Haastatteluteemoja tai -kysymyksiä ei testattu ennen haastatteluita. Testaaminen olisi lisännyt tutkimuksen luotettavuutta. Osaa kysymyksiä kuitenkin mietittiin yhdessä perhetyöntekijän kanssa.

Haastattelut tehtiin yksilöhaastatteluina ja ne nauhoitettiin. Haastattelujen aluksi kerroin haastateltavalle hänen mahdollisuudestaan keskeyttää haastattelun, jos hän ei enää haluaisi jatkaa. Kolme haastateltavaa isää oli minulle jo aiemmin tuttuja ja näiden kohdalla haastattelut sujuivat helpommin, koska tunsin haastateltavan perhetaustan ennalta. Myös haastateltavalle tilanne oli helpompi, kun haastattelija oli tuttu. Muissa haastatteluisa itse haastattelu alkoi vasta tutustumisvaiheen jälkeen.

Oma kokemattomuus tutkijana näkyi siten, että noudatin liian orjallisesti haastattelurunkoa, eikä haastatteluista tullut niin keskustelunomaista kuin olisin toivonut. Pyrin tarkentavilla kysymyksillä saamaan mahdollisimman laajoja vastauksia kuitenkin johdattelematta haastateltavaa. Se, että tutkimustulokset poikkesivat ennako-oletuksestani, että isät eivät olisi osallisena lastensuojelun perhetyön työskentelyssä, lisäsi tulosten luotettavuutta.

Ääneen puhumalla ja palaamalla aiheeseen uudestaan ja uudestaan sain mielestäni aineiston analysoitua luotettavasti. Kävin aineiston läpi useaan kertaan läpi ja palasin ajatuksissani haastattelutilanteisiin ja niiden tunnelmiin. Tunnelmiin palaamalla sain tuloksiin liitettyä isien non-verbaalisen viestinnän. Tämä lisäsi tutkimuksen luottavuutta, koska kirjoitetut isien ajatukset ja kokemukset eivät jääneet vain irrallisiksi.

Ajanpuutteen ja isien erilaisuuden vuoksi tutkija ei katsonut tarpeelliseksi luetuttaa tuloksia yhdellä haastateltavista isistä ennen niiden julkaisua.

Koska tutkittavien isien määrä oli pieni ja he valikoituivat tutkimukseen perhetyöntekijän avustuksella, heidät saatetaan tunnistaa antamiensa vastausten perusteella. Tämän vuoksi tutkittavista puhuttaessa ei käytetä nimeä. Oikeiden nimien sijaan käytettiin sanaa ”isä” ja tulosten esittelyssä ei tuotu esille yksityiskohtaisia asioita. Jotta isien anonymiteetti säilyi, jouduttiin osa merkittävistä tuloksista jättämään raportista pois.

Isä tulisi nähdä täysin tasavertaisena ja samanarvoisena vanhempana äidin rinnalla. On tärkeää kuulla isän ajatuksia ja ottaa ne todesta, jotta isätkin saadaan motivoitua perheen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parantamiseen. Isien epäonnistuminen vanhemmuudessa saa monesti äidin epäonnistumista suuremman huomion ja toisaalta haastavissa elämäntilanteissa äiti saa isää enemmän tukea. Esimerkiksi päihdeongelmaista äitiä tuetaan äitiydessä mahdollisimman paljon, kun taas päihdeongelmaista isää ei nähdä edes isänä vaan pelkästään päihdeongelmaisena. Kuitenkin lapselle olisi tärkeää, että myös isän vanhemmuutta tuettaisi.

LÄHTEET

Aalto, I. & Kolehmainen, J. (toim.) 2014. Isäkirja. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Bardy, M. (toim.) 2009. Lastensuojelun ytimissä. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

Forss, A. 2010. Isien odotukset lastensuojelun perhetyöltä. Sosiaalialan koulutusohjelma. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Teoksessa Tuomi, J & Sarajärvi, A. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 6. painos. Livonia Print. Latvia. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2014. 19. painos. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Huttunen, J. 1999. Muuttunut ja muuttuva isyys. Teoksessa Jokinen, A. (toim.) Mies ja muutos. Kriittisen miestutkimuksen teemoja. Tampere University Press. Tampere. 169–193.

Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Juva: PS-kustannus

Isyys kasvamassa. 2014. Miehyiden ja isyyden muutos Suomessa. Julkaistu 27.3.2014. Luettu 28.4.2015.

<http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/@Bin/4011554/Isyyden+moninaisuus+ja+lainsäädäntö+3.pdf>

Isyyslaki 5.9.1975/700.

Jämsen, A. & Pääkkönen, A. 2014. oSallisuuden jäljillä. Julkaistu 31.1.2014. Luettu 8.5.2015. <http://www.jelli.fi/lataukset/2014/05/oSallisuuden-j%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>

Kekkonen, M., Lilja, J. & Nieminen, K. 2013. Isätietoa-opas. Lahden ammattikorkeakoulu. Lahti.

Koskensyrjä, A. & Lindberg, T. 2010. ”En mä mitään pahaa sanottavaa osaa keksiä” - Isien kokemuksia Alvari-perhetyöstä. Sosiaalialan koulutusohjelma. Hämeen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Laitila, M. 2010. Asiakkaan osallisuus mielenterveys ja päihdetyössä. Terveystieteiden tiedekunta. Itä-Suomen yliopisto. Opinnäytetyö

Laitinen, M. & Pohjola, A. (toim.) 2010. Asiakkuus sosiaalityössä. Tallinna. Raamatutrukikoda.

Lastensuojelulaki. 13.4.2007/417.

Liukkonen, J. & van den Arend, E. 2009. Isän syli – Tutkimus isyydestä ja varhaisesta vuorovaikutuksesta. Sosiaalialan koulutusohjelma. Saimaan ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Mykkänen, J. 1999. Poikien, isien ja isoisien uskomuksia kasvatuksesta. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Pro gradu -tutkielma.

Mykkänen, J. 2013. Isyyteensä sitoutuminen lisää perheen hyvinvointia. Teoksessa Varjos, K. (toim.) Isänä työelämässä – isäystävällistä työkuultuuria luomassa 2013. Lahden ammattikorkeakoulu, 17–20.

Nivala, E. & Ryytänen, S. 2013. Kohti sosiaalipedagogista ja osallisuuden ideaalia. Sosiaalipedagoginen aikakausikirja 14, 9–41.

Närhi, K., Kokkonen, T. & Matthies, A–L. 2014. Asiakkaiden osallisuus ja työntekijöiden harkintavalta palvelujärjestelmässä. Janus – Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakausilehti 22 (3), 227–243.

Nätkin, R. & Vuori, J. (toim.) 2007. Perhetyön tieto. Tampere: Vastapaino.

Pärssinen, M. 1999. Uusperhe ja kaksoisisyys. Miesten kokemuksia isänä ja isäpuolena olemisesta. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Pro gradu -tutkielma.

Saneri, I. Tikka, T. & Peitsalo, P. 2015. Nykyaikainen isyys kuulluksi, näkyväksi ja osallistuvaksi. Miessakit ry. Päivitetty 3.3.2015. Luettu 10.5.2015.
http://www.miessakit.fi/fi/miessakit_20-vuotta/juhlavuoden_artikkelisarja/?a=viewItem&itemid=6968

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2015. Lastensuojelu. Julkaistu 26.3.2015. Luettu 27.4.2015. http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/sosiaalipalvelut/lastensuojelu

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos – lastensuojelun käsikirja. 2014. Lasten osallisuus. Päivitetty 16.1.2014. Luettu 27.4.2014
<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/hallinto/lapsenosallisuus/>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos – lastensuojelun käsikirja. 2015. Perhetyö. Päivitetty 31.3.2015. Luettu 27.4.2015. <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet/perhetyo>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupa

KANGASALAN KUNTA
Sosiaali- ja terveyskeskus

PÄÄTÖSPÖYTÄKIRJA

Dnro SO 914/2014

Sosiaalityön johtaja

7.10.2014

1

15 § TUTKIMUSLUPA / GRÖNROOS, JANI

Tampereen ammattikorkeakoulussa sosiaalialan koulutusohjelmassa opiskeleva Jani Grönroos on jättänyt tutkimuslupa-anomuksen opinnäyte-työtään varten. Tutkimuksen nimi on Isien tuntemukset osallisuudesta lastensuojelun perhetyössä.

Hakemuksessaan hän kirjoittaa seuraavaa:

"Tutkimuksessa haastatellaan viittä lastensuojelun perhetyön asiakkaana olevaa isää heidän tuntemuksistaan osallisuudesta työskentelyssä. Tavoitteena on parantaa isien osallisuutta työskentelyssä. Tutkimuskysymys on Miten isä on kokenut osallisuutensa toteutuneen lastensuojelun perhetyön työskentelyssä."

Toimivalta

Kangasalan kunnan hallintosäännön 26 §:n mukaan sosiaali- ja terveysjohtaja päättää ratkaisuvallan käyttämisestä ja sen delegoimisesta alaiselleen viranhaltijalle. Sosiaali- ja terveysjohtajan delegointipäätöksen 11.2.2014 § 13 mukaan sosiaalityön johtaja päättää palvelualueensa tutkimusluvista.

Päätös

Päätän:

- 1) myöntää tutkimuslupan anomuksen mukaisesti, asettaen ehdon seuraavasti: tutkimuksen suorittajan tulee sopia asianomaisen henkilön kanssa siitä, että tutkittava antaa suostumuksensa osallistumisesta,
- 2) ilmoittaa, että anojaa sitoo sosiaalihuollon asiakkaan asemasta säädetty salassapitovelvollisuus ja
- 3) että sosiaali- ja terveyslautakunnan käyttöön tulee luovuttaa yksi kappale tutkimusta sen valmistuttua.

Tiedoksi

Jani Grönroos
Perhetyön ohjaaja Anna-Maija Syrjä

Lisätiedot

Perhetyön ohjaaja Anna-Maija Syrjä, puh. 040 133 6769

Allekirjoitus ja virka-asema

Kirsti Anttila
sosiaalityön johtaja

Oikaisuvaatimusohje

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä oikaisuvaatimuksen 14 vuorokauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Asianomaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, 3 päivän kuluttua sähköpostin lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäville. Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava.

Oikaisuvaatimus tehdään:

Sosiaali- ja terveyslautakunta
PL 50
36201 Kangasala

Liite 2. Saatekirje isille

Hei

Olen Jani Grönroos, sosionomiopiskelija Tampereen ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötä isien tuntemuksista osallisuudestaan lastensuojelun perhetyön työskentelyssä.

Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää miten isät ovat kokeneet olevansa mukana lastensuojelun perhetyön työskentelyssä ja päätöksen teossa koskien perhettä. Tätä varten järjestän haastattelun, jossa mukana ovat: minä haastattelijana ja sinä isänä haastateltavana.

Tutkimus on luonteeltaan luottamuksellinen, ja tulokset raportoin siten, ettei yksittäistä henkilöä pysty tunnistamaan opinnäytetyöstäni. Vastaukset tulevat ainoastaan minun käyttööni ja ne hävitetään analysoinnin jälkeen.

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja osallistumisen voi lopettaa myös myöhemmin niin halutessaan.

Haastattelut toteutan huhti–toukokuun aikana. Haastattelu vie aikaa 1–2 tuntia. Jos olet kiinnostunut osallistumaan haastatteluihin ota minuun tai Tiina Haavukseen yhteyttä.

KIITOS!

Ystävällisesti
Jani Grönroos
jani.gronroos@soc.tamk.fi
tai
Tiina Haavus
tiina.haavus@kangasala.fi
0504128207